

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เรขศิลป์ คือ ส่วนหนึ่งของงานออกแบบบรรจุภัณฑ์ที่ใช้ในการขายสินค้าพอกกับการสร้างความเข้าใจในสินค้าสำหรับ ผู้ซื้อในขั้นต้น เรขศิลป์ต้องทำหน้าที่ดึงดูดความสนใจลูกค้า หลังจากนั้นต้องให้ข้อมูลที่ชัดเจนกับลูกค้าว่าสินค้านั้นมีข้อเสนอพิเศษอย่างไร นอกจากนี้เรขศิลป์ยังมีความสำคัญในเรื่องของการสร้างเอกลักษณ์ของผลิตภัณฑ์และตราสินค้า ผู้ผลิตพยายามใช้เรขศิลป์ในการเชื่อมโยงให้คนจดจำสินค้าได้แม้ว่าจะออกสินค้าใหม่ แต่เมื่อใช้เรขศิลป์ช่วยทำให้ลูกค้ารู้ว่าอยู่ภายใต้ตราสินค้าเดิม มีผลการวิจัยเป็นที่แน่นอนว่า องค์ประกอบทางการออกแบบบนบรรจุภัณฑ์ เช่น สี รูปร่างตัวอักษรสามารถส่งเสริมและบิดเบือนการรับรู้ ผู้บริโภคต่อบรรจุภัณฑ์ของสินค้าได้ สิ่งเหล่านี้จะส่งผลไปยังพฤติกรรมผู้บริโภคที่มีต่อสินค้า ที่มีหน้าที่ในการสร้างรูปโฉมของบรรจุภัณฑ์ให้โดดเด่น และชี้ชวนให้ผู้บริโภคซื้อ นั้นรวมถึงลักษณะทางกายภาพของบรรจุภัณฑ์ เช่น น้ำหนัก ขนาด ราคาทว่าสิ่งที่ต้องคำนึงถึงนั้นคือ เรขศิลป์บนบรรจุภัณฑ์หรือฉลาก และสิ่งสำคัญมากในการออกแบบบรรจุภัณฑ์ คือ การใช้เรขศิลป์เพื่อการสื่อสารนั่นเอง (Sosino, 1987 อ้างถึงใน พิทย์พันธ์ สิทธิรักษ์, 2547)

ซึ่งบรรจุภัณฑ์นั้น จะทำหน้าที่ในการส่งเสริมการขายและส่งเสริมการตลาด ณ จุดขาย บรรจุภัณฑ์เป็นสิ่งแรกที่ผู้บริโภคมองเห็น บรรจุภัณฑ์ที่มีรูปลักษณ์สวยงาม สะดุดตา ช่วยในการตัดสินใจซื้อมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้บรรจุภัณฑ์ยังมีบทบาทในการรณรงค์เรื่องต่างๆ เช่น สัญลักษณ์รีไซเคิล ฉลากสีเขียว กีฬา การท่องเที่ยว และบรรจุภัณฑ์ยังเป็นสิ่งแรกที่ผู้บริโภคมองเห็นบรรจุภัณฑ์ที่มีรูปลักษณ์สวยงามสะดุดตา ชวนให้เกิดการตัดสินใจซื้อเพิ่มขึ้น และทำหน้าที่บอกกล่าวเรื่องราวเกี่ยวกับตัวผลิตภัณฑ์ โดยบอกข้อมูลที่จำเป็นของตัวสินค้าและเป็นประโยชน์ต่อผู้บริโภค สำหรับผู้ที่มาท่องเที่ยวจังหวัดพิษณุโลก อันเป็นศูนย์กลางการคมนาคมที่สำคัญ มีประวัติความเป็นมาอันยาวนาน เป็นดินแดนประวัติศาสตร์ ธรรมชาติ สายน้ำ วัฒนธรรม และประเพณี อันมีวัดจุฬามณีซึ่งเป็นโบราณสถานในสมัยสุโขทัยเป็นสถาปัตยกรรม ประติมากรรม ศิลปกรรมที่เป็นอัตลักษณ์ มีลายปูนปั้นตามคติโลกภูมิชั้นฐานไพที, มียักษ์ภูต, สูงขึ้นไปมีลายหงส์คาบสร้อยดอกไม้อบอบองค์ปราสาทที่เป็นอัตลักษณ์ ของพิษณุโลก ซึ่งแต่ละตัวมีลวดลายต่างกัน จึงเป็นหนึ่งเดียวและมีลายไทยต้นแบบที่อ่อนช้อยลายเฟื่องอุบะ, ลายกนก, ลายชุ้มที่มีพญานาคตัวเหรา ฯลฯ ให้คนรุ่นหลังได้สืบสานประวัติศาสตร์ การผสมผสานอารยธรรม ความเจริญทางด้านวัตถุและจิตใจ

ผู้วิจัยจึงมีแนวคิดในการศึกษาลวดลายปูนปั้น วัดจุฬามณี จังหวัดพิษณุโลก เพื่อสร้างอัตลักษณ์บนบรรจุภัณฑ์ของที่ระลึกในจังหวัดพิษณุโลก ให้ชัดเจนและแตกต่างของที่ระลึกในจังหวัดอื่น ๆ จากการออกแบบผ่านรูปแบบเรขศิลป์บนบรรจุภัณฑ์ของที่ระลึกด้านลวดลายและสีสรรให้เป็นเหมาะสมสำหรับการออกแบบ เรขศิลป์บนบรรจุภัณฑ์ต่อไป

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนารูปแบบเรขศิลป์บนบรรจุภัณฑ์ของที่ระลึกจากลวดลายปูนปั้นวัดจุฬามณี จังหวัดพิษณุโลก
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อรูปแบบเรขศิลป์บนบรรจุภัณฑ์ของที่ระลึกจากลวดลายปูนปั้นวัดจุฬามณี จังหวัดพิษณุโลก

กรอบแนวคิดของการวิจัย

1. กรอบแนวคิดทางการออกแบบกราฟิก
ศิริพงษ์ พยอมแย้ม (2537) กล่าวว่า มนุษย์มีระดับความนึกคิดและสติปัญญาสูงกว่าสัตว์
ไตร่ตรอง จึงทำให้รู้จักการคิดสร้างสรรค์ (Creative) ซึ่งมีองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ด้าน

1. ประโยชน์ใช้สอย (Function)
2. สุนทรียภาพ (Aesthetic)
3. การสื่อความหมาย (Communication)

จากแนวคิดด้านออกแบบกราฟิกนี้ ด้วยเหตุผลทั้ง 3 ด้านนี้ ผู้วิจัยได้เลือกกรอบแนวความคิดที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบในการพัฒนาเรขศิลป์ 3 ด้านคือ ด้านประโยชน์ใช้สอย ด้านสุนทรียภาพ ด้านการสื่อความหมาย ด้วยเหตุผลทั้ง 3 ด้าน มีความสำคัญต่อการออกแบบเรขศิลป์บนบรรจุภัณฑ์ของที่ระลึก เฉพาะกลุ่มตัวอย่าง เพื่อพิจารณาการประเมินคุณภาพการพัฒนาเรขศิลป์บนบรรจุภัณฑ์ของที่ระลึกจากลวดลายปูนปั้นวัดจุฬามณีจังหวัดพิษณุโลก จากแบบสอบถาม

ขอบเขตของงานวิจัย

พัฒนาเรขศิลป์บนบรรจุภัณฑ์ของที่ระลึกจากลวดลายปูนปั้นวัดจุฬามณี จังหวัดพิษณุโลก

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตเพื่อความสะดวกในการดำเนินการวิจัยได้ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการประเมินรูปแบบเรขศิลป์ ได้แก่ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) จำนวน 5 ท่าน

1.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการประเมินความพึงพอใจผู้บริโภคและนักท่องเที่ยวจากแหล่งท่องเที่ยว วัดพระศรีรัตนมหาธาตุโดยสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) จำนวน 100 คน

2. ตัวแปรที่ศึกษาประกอบด้วย

2.1 ตัวแปรที่ใช้ในการพัฒนารูปแบบเรขศิลป์

ตัวแปรต้น คือ รูปแบบเรขศิลป์ที่ได้พัฒนาขึ้น

ตัวแปรตาม คือ ความเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับความเหมาะสมขององค์ประกอบที่สำคัญในการออกแบบเรขศิลป์ ได้แก่

1. ประโยชน์ใช้สอย (Function)
2. สุนทรียภาพ (Aesthetic)
3. การสื่อความหมาย (Communication)

2.2 ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อการพัฒนารูปแบบเรขศิลป์

ตัวแปรต้น เพศ อายุ รายได้

ตัวแปรตาม คือ ระดับความพึงพอใจของผู้บริโภค เกี่ยวกับความเหมาะสมขององค์ประกอบที่สำคัญในการประเมินผลความพึงพอใจ

นิยามศัพท์เฉพาะ

เรขศิลป์ (Graphic) หมายถึง เรขศิลป์บนบรรจุภัณฑ์ของที่ระลึกจังหวัดพิษณุโลก

บรรจุภัณฑ์ หมายถึง บรรจุภัณฑ์ของที่ระลึกจังหวัดพิษณุโลก

สินค้าที่ระลึก หมายถึง สินค้าที่จำหน่ายเป็นของฝาก ในจังหวัดพิษณุโลก

ลวดลายปูนปั้น หมายถึง ลวดลายปูนปั้น วัดจุฬามณี จังหวัดพิษณุโลก

ผู้เชี่ยวชาญหมายถึงผู้เชี่ยวชาญทางการออกแบบ เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ทางการออกแบบมาไม่ต่ำกว่า 5 ปี